

FAKTE AKRÜÜLAMIIDI KOHTA

Hinnanguliselt puutub EL-is akrüülamiidiga potentsiaalselt kokku umbes 54 000 töötajat. Akrüülamiid satub töökeskkonnast organismi peamiselt tahke monomeeri kokkupuutel nahaga ning tolmu ja auru sissehingamisel akrüülamiidi ja polüakrüülamiidi tootmisel. Selline kokkupuude suurendab erinevat liiki vähktõve tekkimise ohtu. Rahvusvaheline Vähiuurimiskeskus IARC on liigitanud selle rühma 2A, st inimesele tõenäoliselt ohtlik kantserogeen. Kehas muundub akrüülamiid ühendiks, mida nimetatakse glütsiidamiidiks ja mis põhjustab mutatsioone ja DNA kahjustusi. Akrüülamiidi kõrge kontsentratsioon töökeskkonnas võib põhjustada ka neuroloogilisi kahjustusi. Siiski on kokkupuudet töökeskkonnas uuringutes piiratud käsitletud ja sellest ei saa teha kindlaid järeldusi.

Kus oht esineb

Akrüülamiidiga puutuvad tõenäoliselt kokku paberi- ja tselluloosi-, ehitus-, valu-, naftapuurimis-, tekstiili-, kosmeetika-, toiduainete-, plasti-, kaevandus- ja põllumajandustööstuse töötajad.

Täiendav info

Akrüülamiid on küllastumata amiid, mis toatemperatuuril esineb valge lõhnatu kristallilise tahke aina. Seda kasutatakse peamiselt polüakrüülamiidi ja akrüülamiidi kopolümeeride valmistamiseks ning need ained leiavad rakendust mitmetes tööstusprotsessides (nt paberi, värvainete ja plastide tootmine) ning joogi- ja heitvee (sh kanalisatsioonivee) töötlemisel.

Kuidas sümptomid teid mõjutada võivad

Pikaajaline ja korduv kokkupuude mistahes viisil võib põhjustada lihaskrampseid, koordinatsioonihäireid, nahaärritust, jalgade ja käte ülemäärast higistamist, käte külmust, naha koorumist, tuimust, tavatuid naha- ja lihasaistinguid, väsimust ning kesk- ja perifeerse närvisüsteemi kahjustusi. Pikaajaline kokkupuude akrüülamiidiga mitmete aastate jooksul võib põhjustada DNA kahjustustest tingitud mitut liiki vähktõbe.

Kokkupuute ja akrüülamiidiga seotud vähi väljakujunemise vaheline peiteaeg varieerub 4–16 aastani.

Mida saab teha

Õigete meetmete õigeaegseks rakendamiseks tuleb kokkupuudet pidevalt ja nõuetekohaselt mõõta. Uurige, kas töötajatel esineb varaseid sümptomeid. Töötajad peavad olema teadlikud kokkupuute mõjust.

Parim lahendus on kokkupuute ohjamine (nt sissehingamise ja nahale sattumise vältimine). Ideaaljuhul hõlmab see akrüülamiidi monomeeri käitlemiseks mõeldud isoleeritud süsteemide kasutuselevõttu. Võimaluse korral tuleb vältida monomeeri käitlemist kinnises ruumis. Ainet käitlevatel töötajatel tuleb kanda pikki polüvinüülkindaid ja pestavaid kombinesoone. Tuleb paigaldada korralik ventilatsioonisüsteem. Töötamiskohal söömine peab olema keelatud. Töötajatel tuleb iga vahetuse lõpus ja pärast iga tahtmatut kokkupuudet põhjalikult käsi pesta. Isikukaitsevahendeid tuleb kasutada vaid viimase abinõuna pärast tehnoloogiliste lahenduste rakendamist.

Viited: cancer.gov, EFSA, IARC, EC, NIOSH, OSHA, CAREX